

Hva vil det koste å fjerne "barnefattigdommen" i Norge?*

Jon Epland

Dersom en tar utgangspunkt i en tradisjonell tilnærming til studiet av lavinntekt og definerer lavinntektsgrensen som det beløpet som tilsvarer halvparten av medianinntekten for alle personer, var det på slutten av 90-tallet om lag 30 000 barn som tilhørte husholdninger med så lav inntekt. Men mange av de barnehus-holdningene som befinner seg under lavinntektsgrensen ett bestemt år har en inntekt som ligger tett opp til lavinntektsgrensen. Dette medfører at det kreves relativt små ressurser å fjerne "inntektsfattigdommen" blant norske barn. Beregninger viser at i underkant av en milliard kroner er tilstrekkelig for å løfte alle barn over denne lavinntektsgrensen. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at tallfestingen av "fattigdom" er avhengig av valg av definisjoner og metoder som er diskutabile og derfor omstridte. Resultatene må derfor bare forstås som tentative.

Innledning

Lavinntekt og fattigdom blant barn er et tema som har fått økt oppmerksomhet de siste årene, ikke minst internasjonalt. I Storbritannia, der en erkjenner at problemet med barnefattigdom er omfattende, har f.eks. statsminister Tony Blair satt som mål å utrydde barnefattigdommen innen 2020 og halvere den innen 2010 (Piachaud & Sutherland, 2000). Også andre europeiske land har signalisert økt engasjement i kampen mot fattigdom og sosial eksklusjon. Blant annet har temaet vært på agendaen i flere av de siste toppmøtene i EU (Vleminckx & Smeeding, 2001).

De fleste internasjonale undersøkelser konkluderer med at forekomsten av lavinntekt og økonomisk fattigdom blant barnefamilier er lavere i de nordiske land, sammenlignet med de fleste andre industrialiserte land (se f.eks. Unicef 2000, Bradbury & Jännti 1999, Forssén 1998). Forutsetningene skulle derfor være bedre i disse landene til å redusere barnefattigdommen, enn for land der lavinntekt blant barnefamilier er mer utbredt.

Formålet med artikkelen er å presentere beregninger som viser hvilke beløp som må tilføres de barnehus-holdningene i Norge, som befinner seg under en gitt lavinntektsgrense, for at de skal få en inntekt som minst tilsvarer denne lavinntektsgrensen. Beregningene tar utgangspunkt i det såkalte "lavinntektsgapet", dvs. differansen mellom gjennomsnittsinntektene til

alle de som ligger under en gitt lavinntektsgrense og selve lavinntektsgrensen.

Det må imidlertid påpekes at vi i denne artikkelen ikke går nærmere inn på hvilke virkemidler som bør benyttes for å tilføre inntektsfattige barnefamilier økte midler, om for eksempel dette bør skje i form av arbeidsmarkedstiltak, skatteincentiver, garantert minsteinntekt eller en økning i ulike typer stønader. Det må videre påpekes at beregningene bare tar utgangspunkt i situasjonen slik den var ett bestemt år (1999). Kostnadsberegningene tar derfor ikke høyde for eventuelle adferdsendringer som kan tenkes finne sted blant noen barnefamilier. Det kan for eksempel tenkes at noen barnefamilier som har litt høyere inntekter enn lavinntektsgrensen frivillig ville redusere sine inntekter, med det formål å komme under en slik grense og dermed å nyte godt av de nye tiltakene. I så fall kunne kostnadene ved aktuelle tiltak bli høyere enn anslått i denne artikkelen.

Definisjon av lavinntektsgrense

Tallfesting av hvor mange barn som lever i husholdninger med inntekter under en gitt lavinntektsgrense vil være avhengig av flere forhold, og de fleste valg en gjør med hensyn til hvordan en skal definere og måle inntektsfattigdom vil være gjenstand for diskusjoner. Analyser basert på andre definisjoner og tilnærming, kan derfor gi resultater som avviker fra de som presenteres her.

Grovt sett så finnes det to ulike metoder å konstruere en lavinntektsgrense på. En kan enten ta utgangspunkt i en *absolutt* definisjon av lavinntekt, eller en kan ta utgangspunkt i en *relativ* definisjon.

Jon Epland er rådgiver ved Seksjon for inntekt- og lønnsstatistikk. (jon.epland@ssb.no).

* Takk til Rolf Aaberge og Oddbjørn Haugen for råd og kommentarer.

Boks 1: Datagrunnlag og inntektsbegrep

Datagrunnlaget som er benyttet her er Statistisk sentralbyrå sin Inntekts- og formuesundersøkelse for husholdninger. Dette er "representative" utvalgsundersøkelser (sannsynlighetsutvalg) som gjennomføres årlig. For inntektsåret 1999 omfattet utvalget om lag 10 000 husholdninger eller om lag 26 000 personer.

Inntektsopplysningene i Inntekts- og formuesundersøkelsen kommer i hovedsak fra ulike offentlige registre. Opplysninger om hvem som inngår i husholdningen er imidlertid kartlagt ved hjelp av et intervju. Inntektsbegrepet som er benyttet som et mål på de økonomiske ressursene er inntekt etter skatt. Dette begrepet omfatter summen av all lønnsinntekt og nettonæringsinntekt, kapitalinntekter (dvs. renteinntekter og avkastning av ulike verdipapir) pluss diverse overføringer (f.eks. pensjoner, arbeidsledighetstrygd, barne-trygd og sosialhjelp). Til fratregg kommer utliknet skatt og negative overføringer (dvs. pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag). For en detaljert gjennomgang av alle inntektskomponenter som inngår i inntektsbegrepet viser vi til NOS Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger 1986-1996 (Statistisk sentralbyrå, 2000).

Selv om inntektsbegrepet omfatter de fleste kontante inntekter som husholdningene mottar vil det også være andre faktorer som i stor grad påvirker den økonomiske velferden til barn og voksne, og som ikke blir omfattet av dette inntektsbegrepet. Dette gjelder for eksempel verdien av subsidierte boliger eller andre offentlige tjenester som husholdninger med barn mottar (f.eks. gratis lege, tannlege og

helsetjeneste for barn, offentlig støtte til barnehager, skolefritidsordning mm.). Det har blitt vist at den økonomiske verdien av slike tjenester er betydelig for norske barnefamilier (NOU 1996:13).

I tillegg er det bare de registrerte inntektene som inngår i inntektsbegrepet. Inntekter som unndras beskatning vil for eksempel ikke være med i inntektsbegrepet. Et spørsmål som kan diskuteres er om en i inntektsbegrepet burde ta hensyn til eventuelle renteutgifter som husholdningene har. I det inntektsbegrepet som benyttes her er det ikke gjort fratregg for betalte renter. Dette har blitt gjort på bakgrunn av at de fleste husholdninger låner for å investere i egen bolig. Det vil likevel være slik at husholdninger som i utgangspunktet har samme inntekt, kan ha vidt forskjellige preferanser når det gjelder boliginvesteringer. Men i inntektsstatistikken finnes det ikke gode nok opplysninger om verdien på egen bolig, og det er derfor ikke mulig å beregne en realistisk boliginntekt. Denne mangelen på symmetri mellom inntekts- og utgiftssiden har ført til at vi verken tar med inntekt av egen bolig i inntektsbegrepet, eller gjør fratregg av renteutgifter. Men dette kan igjen bety at inntektsbegrepet i noen grad overvurderer de økonomiske ressursene til husholdninger med store renteutgifter, f.eks. nyetablerte barnefamilier med liten egenkapital eller barnefamilier som har tatt opp store forbrukslån. På den annen side undervurderer trolig inntektsbegrepet de økonomiske ressursene til barnefamilier som har blitt noe mer etablerte, f.eks. ved at de har en boliggjeld som er klart lavere enn markedsverdien på boligen.

En absolutt tilnærming tar ofte utgangspunkt i det pengebeløpet som kreves for å skaffe seg et utvalg av basisvarer, for eksempel matvarer som en anser ernæringsmessig nødvendig. I tillegg blir det gjort tillegg for utgifter til klær, husleie mv. Den amerikanske fattigdomsgrensen blir ofte trukket fram som er et eksempel på en absolutt definisjon av lavinntekt. Den tar utgangspunkt i det gjennomsnittlige inntektsnivået til alle familier med to barn som bruker 30 prosent eller mer av det totale forbruket på matvarer (Dalaker 1999). Det er imidlertid et problem med en absolutt tilnærming at en må foreta subjektive valg vedrørende hvilke varer som skal regnes som nødvendighetsartikler.

Ved en relativ tilnærming slipper en å foreta slike subjektive valg. Ved en relativ definisjon av lavinntekt er det vanlig å benytte det generelle inntektsnivået i landet som referanse. En vanlig tilnærming er å definerer alle personer med inntekt lavere enn ulike prosent av gjennomsnittet eller medianinntekten som tilhørende en lavinntektsgruppe. Dette er en metode som ofte benyttes i internasjonale studier, for eksempel av OECD (1999, 2001) og Eurostat (1998). Det ligger implisitt i en slik tilnærming at dersom det generelle inntektsnivået i befolkningen øker, må også inntektene til de i bunnen av fordelingen øke like mye for at ikke skal bli flere i lavinntektsgruppen. Dette vil være i motsetning til en mer absolutt definisjon av

lavinntekt, der lavinntektsgrensen i prinsippet bare justeres for prisstigning.

Men også en relativ tilnærming reiser begrepsmessige problemer. En innvending som ofte trekkes fram er at dette er et mål for inntektsulikhet, heller enn inntektsfattigdom, og at valg av relativ avstand til det generelle inntektsnivået (f.eks. 50 prosent) er høyst vilkårlig (Bradshaw 2000).

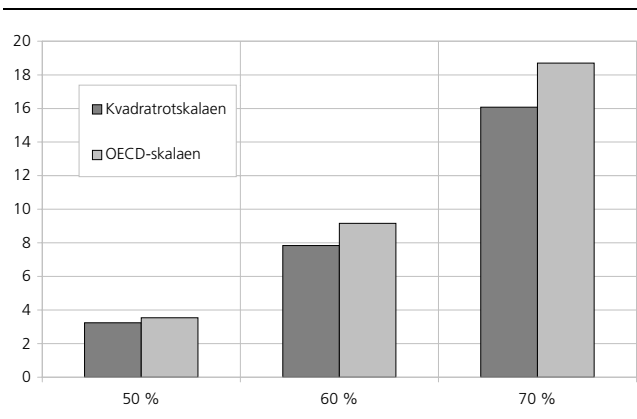
I denne artikkelen har vi likevel valgt å benytte en relativ tilnærming til definisjonen av lavinntekt. Etter som datagrunnlaget er inntekt (se boks 1), og ikke forbruk, har vi ingen mulighet til å konstruere lavinntektsgrenser som tar utgangspunkt i budsjettandeler. Vi benytter videre medianen som et mål på det generelle inntektsnivået i befolkningen, heller enn gjennomsnittet, siden medianen er mindre følsom overfor svingninger som følge av noen få observasjoner med svært høye eller lave verdier. Vi benytter videre flere ulike lavinntektsgrenser, basert på ulike avstander til medianinntekten. I tillegg til det tradisjonelle lavinntektsmålet basert på 50 prosent av medianen, presenteres også resultater der andre relative avstander til medianinntekten ligger til grunn, for eksempel 60 og 70 prosent.

Når en skal sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik type og størrelse er det van-

Tabell 1. Lavinntektsgrenser i kroner basert på ulike avstander til medianinntekten. Inntekt etter skatt. Ulike husholdningstyper. 1999

	Kvadratrotskalaen			OECD-skalaen		
	50 %	60 %	70 %	50 %	60 %	70 %
Enslig	96 000	115 000	134 000	74 000	89 000	104 000
Enslig forsørger						
med 1 barn	135 000	162 000	189 000	111 000	133 000	155 000
med 2 barn	166 000	199 000	232 000	148 000	177 000	207 000
med 3 barn	191 000	230 000	268 000	185 000	222 000	259 000
To voksne						
med 1 barn	166 000	199 000	232 000	163 000	195 000	228 000
med 2 barn	191 000	230 000	268 000	200 000	240 000	280 000
med 3 barn	213 000	256 000	299 000	237 000	284 000	331 000
med 4 barn	234 000	281 000	328 000	274 000	328 000	383 000

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger.

Figur 1. Andelen barn under 18 år med ekvivalentinntekt under hhv. 50, 60 og 70 prosent av medianinntekten for alle. 1999

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger.

lig å "justere" inntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. En ekvivalensskala gir uttrykk for mye mer i inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha for å ha samme levestandard som en enslig person.

Det finnes i dag en rekke ulike skalaer i bruk, og det er ingen enighet om hvilke skalaer som er den beste. Vi har i denne artikkelen valgt å benytte to ulike ekvivalensskalaer, som hyppig benyttes i inntektsfordelingsstudier. Skalaene legger noe ulik vekt på den økonomiske fordelene store husholdninger har framfor små ved at de kan dele på fellesutgifter (stordriftsfordeler). Den ene skalaen, kvadratrotskalaen, regner stordriftsfordelene som relativt store.¹ Ved bruk av denne skalaen tar en det for gitt at store husholdninger har betydelige stordriftsfordeler. Den andre skala-

en som benyttes er den såkalt OECD-skalaen, som regner stordriftsfordelene som relativt små.² Tabell 1 viser hvilke lavinntektsgrenser vi får for husholdninger av ulik størrelse ved bruk av de ulike skalaene. Det er særlig for enslige og for husholdninger med mange medlemmer at det er variasjon mellom de to skalaene. Tabellen dokumenterer at OECD-skalaen er noe "bratter" enn det kvadratrotskalaen er. Vi ser at det beløpet som utgjør lavinntektsgrensen øker mer for OECDskalaen enn for kvadratrotskalaen, for hvert nytt husholdsmedlem.

Hvor mange barn er inntektsfattige?

Figur 1 viser hvor mange barn under 18 år som i 1999 tilhørte husholdninger med så lave ekvivalentinntekter at de havnet under de ulike lavinntektsgrensene. Vi ser at ved den strengeste definisjonen, dvs. en ekvivalentinntekt mindre enn halvparten av medianen for hele befolkningen, var om lag 3 prosent av alle barn i lavinntektsgruppen. Dette tilsvarer et antall i befolkningen på vel 30 000 barn. Dersom lavinntektsgrensen økes til 60 prosent av medianen blir det naturlig nok flere barn under lavinntektsgrensen, nå mellom 8 og 9 prosent. Dersom lavinntektsgrensen settes til et beløp tilsvarende 70 prosent av medianen, tilhørte mellom 16 og 19 prosent av alle barna husholdninger med så lave inntekter. Vi ser også at når nivået på lavinntektsgrensen økes, så blir det også noe større forskjell i anslagene som de to ekvivalensskalaene gir. Trolig skyldes dette at det nå kommer flere barnerike husholdninger under lavinntektsgrensen.

De anslagene over lavinntekt som er presentert over gir likevel ikke et fullgodt bilde på omfanget av inntektsfattigdom blant norske barnefamilier. I tillegg til de diskuterte valg som må gjøres vedrørende definisjon av lavinntektsgrenser, og som ble omtalt over, er

1 Kvadratrotskalaen tilordner hvert enkel husholdningsmedlem en vekt lik kvadratrotten av antall husholdningsmedlemmer. For eksempel vil en husholdning på fire måtte ha en inntekt som er 2 ganger større enn en enslig for å ha samme økonomiske levestandard.

2 OECD-skalaen tilordner første voksne i husholdningen vekt lik 1, neste voksne vekt lik 0,7 og barn vekt lik 0,5. Ved denne skalaen må en husholdning på fire (to voksne og to barn) ha en inntekt som er 2,7 ganger større enn en enslig, for å ha samme velferdsnivå.

det også andre forhold som vil ha betydning når målet er å belyse omfanget av inntektsfattigdom.

Med det inntektsbegrepet som ligger til grunn her, vil det for eksempel alltid være husholdninger som havner under lavinntektsgrensen, men der de reelle økonomiske ressursene er større enn det inntektsmålene viser. Dette gjelder for eksempel for næringsdrivende som bokfører store underskudd på selvangivelsen, eller aksjonærer som har solgt aksjer med store fradragberettigede tap. Slike husholdninger vil i mange tilfeller bli registrert med negativ husholdningsinntekt. I tillegg kan det være noen husholdninger som har lave inntekter, men som likevel har tilgang til betydelige midler i form av formue. Har en tilgang til oppsparte midler, har en også muligheter til å tære på disse i perioder der inntektene er små. En annen gruppe som også ofte er å finne i lavinntektsgruppen, men der inntektene ikke avspeiler det reelle velferdsnivået, er studenthusholdninger. Dette skyldes at studielån, som er viktigste kilde til livsopphold for studenter, ikke inngår i inntektbegrepet. Dersom en utelater alle barn som tilhører husholdninger som faller inn under noen av de kategoriene som er omtalt her, vil andelen barn i lavinntektsgruppen (under 50 prosent av medianinntekten) bli redusert med mellom 0,6 og 0,8 prosentpoeng (Epland 2001).

I tillegg er det viktig å være klar over valg av måleperiode har stor betydning for omfang av lavinntekt. Tallene i figur 1 er basert på tverrsnittsdata, dvs. slik situasjonen var ett bestemt år. Men analyser basert på paneldata, dvs. data der en har gjentatte observasjoner for de samme individene over en lengre periode, har vist at det vil være mobilitet inn i og ut av en lavinntektsgruppe (se f.eks. Aaberge, Andersen og Wennemo 1996, Epland 2001). Mange personer har av ulike grunner en lav husholdningsinntekt bare en begrenset periode. Tallet på personer med vedvarende lavinntekt vil derfor være lavere enn tallet på personer som til enhver tid befinner seg i lavinntektsgruppen. Det viser seg for eksempel at antallet barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt over en treårsperiode var om lag 10 000 lavere enn antallet barn i lavinntektsgruppen ett bestemt år (Epland 2001).

I beregningen over hvilke kostnader som kreves for å løfte opp alle barna i lavinntektsgruppen tar vi av praktiske årsaker utgangspunkt i fordelingen slik den var for ett bestemt år, nemlig i 1999, og ikke avgrenset til kun de barna som var vedvarende inntektsfattige. Men dette kan igjen bety at vi i noen grad overvurderer kostnadene forbundet med å løfte inntektene til de barnfamiliene med dårligst råd.

Hvor stort er lavinntektsgapet?

Kostnadene forbundet med å løfte inntektsnivået til alle de med inntekter lavere enn en gitt lavinntektsgrense, er blant annet avhengige av hvordan inntektene til de personene som befinner seg i lavinntekts-

Tabell 2. Fordelingen av ekvivalentinntekt blant barn i lavinntektsgruppen. Prosentvis avstand til lavinntektsgrensen. 1999

	Lavinntektsgrenser basert på ulike prosentener av medianinntekten		
	50%	60%	70%
Kvadratrotskalaen			
Avstand fra lavinntektsgrensen:			
Mindre enn 10 %	37	38	40
25-10%	23	36	32
50-25 %	23	18	20
Mer enn 50 %	17	8	7
Alle barn i lavinntektsgruppen	100	100	100
Lavinntektsgapet i prosent	25	20	18
OECD-skalaen			
Avstand fra lavinntektsgrensen:			
Mindre enn 10 %	33	41	39
25-10%	28	33	36
50-25 %	28	19	20
Mer enn 50%	11	7	5
Alle barn i lavinntektsgruppen	100	100	100
Lavinntektsgapet i prosent	22	18	18

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger

gruppen er fordelt. Dersom avstanden mellom gjennomsnittsinntektene til alle inntektsfattig barnefamilier og selve lavinntektsgrensen er stor, vil det naturlig nok kreves et større beløp å løfte disse opp, enn om de fleste inntektsfattige har inntekter som ligger i nærheten av lavinntektsgrensen.

Tabell 2 gir et bilde på inntektsfordelingen for alle barn under 18 år i husholdninger med inntekter under ulike lavinntektsgrenser. Tabellen viser at en stor del av de barnehusholdningene som befinner seg i lavinntektsgruppen, har inntekter som ligger straks under lavinntektsgrensen. Når en benytter 50 prosent av medianinntekten som lavinntektsgrense ser vi at så mange som 1 av 3 inntektsfattige barn har en ekvivalent husholdningsinntekt som ligger mindre enn 10 prosent lavere enn lavinntektsgrensen. Om lag 60 prosent av barna har inntekter som ligger mindre enn 25 prosent fra lavinntektsgrensen. Det er videre relativt få barn i husholdninger der inntektene ligger på et så lavt nivå at de utgjør mindre enn halvparten av lavinntektsgrensen. Trolig vil flere av disse aller "fattigste" av de fattige være hushold bestående av næringsdrivende eller aksjonærer med store negative inntekter. Analysen til Aaberge, Andersen og Wennemo (1996) viste for eksempel at den fattigste tidelen av alle med inntekter lavere enn lavinntektsgrensen, hadde i gjennomsnitt en ekvivalentinntekt som var negativ. Tabellen viser ellers at "lavinntektsgapet", det vil si avstanden mellom lavinntektsgrensen og gjennomsnittsinntekten for alle barn i lavinntektsgruppen, var 25 prosent for den ekvivalensskalaen som regner stordriftsfordelene som store (kvadratrotskalaen) og 22 prosent for den skalaen som regner stordriftsfordelene som små (OECD-skalaen).

Tabell 3. Det beløpet som kreves for å løfte alle barn over lavinntektsgrensen. 1999. Lavinntektsgrensen definert på bakgrunn av ulike avstander til medianinntekten for alle. Milliarder kroner

	Kvadratrotskalaen	OECD-skalen
Alle barn		
Lavinntektsgrense		
50 prosent av medianen	0,9	0,7
60 prosent av medianen	1,9	1,9
70 prosent av medianen	4,1	4,5
Alle barn etter å ha utelatt barn i husholdninger med næringsdrivende/aksjonærer med negative inntekter, studenthushold og hushold med finansformue		
Lavinntektsgrense		
50 prosent av medianen	0,6	0,5
60 prosent av medianen	1,4	1,4
70 prosent av medianen	3,1	3,5

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger

Når lavinntektsgrensene settes høyere til henholdsvis 60 og 70 prosent av medianinntekten, fører dette til at lavinntektsgapet blir redusert. De personene som befinner seg i bunnen av fordelingen vil gradvis utgjøre en relativt mindre andel av alle i lavinntektsgruppen, siden antallet personer i lavinntektsgruppen vil øke når lavinntektsgrensen gjøres mer sjenerøs. De "nye" barna som nå havner i lavinntektsgruppen, på grunn av at grensen nå settes høyere, vil naturlig nok ha en ekvivalentinntekt ikke langt fra denne grensen.

Hva vil det koste å fjerne inntektsgapet?

For å beregne hvor mye som må til for å løfte opp husholdningsinntektene til alle barn i lavinntektsgruppen på et nivå som minst tilsvarende lavinntektsgrensen, tar vi utgangspunkt i "gapet" mellom gjennomsnittsinntektene til alle i lavinntektsgruppen og lavinntektsgrensen. Lavinntektsgapet er imidlertid basert på ekvivalente inntekter, dvs. husholdningsinntektene er forsøkt "korrigert" for ulikheter i husholdningsstørrelse. For å beregne summen som må tilføres lavinntektshusholdningene, må vi foreta en omregning fra ekvivalentinntekt tilbake til (ujustert) husholdningsinntekt. Dette gjøres ved å multiplisere det beløpet som utgjør differansen mellom ekvivalentinntekten til alle personer i lavinntektsgruppen og selve lavinntektsgrensen (dvs. lavinntektsgapet), med det gjennomsnittlige antallet forbruksenheter for alle husholdninger i lavinntektsgruppen. Dette beløpet blir

siden multiplisert med det estimerte antallet husholdninger i lavinntektsgruppen.

Resultatet av beregningen er presentert i tabell 3. Vi ser at anslaget over det beløpet som i 1999 var tilstrekkelig for å løfte alle barn i husholdninger med under 50 prosent av medianinntekten varierer fra 0,7 til 0,9 milliarder kroner, avhengig av hvilke antakelser en gjør med hensyn til husholdningenes stordriftsfordeler. Settes lavinntektsgrensen høyere, til for eksempel 60 prosent av medianinntekten, øker antallet inntektsfattige barnefamilier. Dette vil føre til at kostnadene som går med til å tette inntektsgapet også øker, nå til i underkant av 2 milliarder kroner. Dersom grensen heves ytterligere, til 70 prosent av medianinntekten, vil inntektsgapet utgjøre i overkant av 4 milliarder kroner

Vi har også foretatt samme beregning etter at vi har utelatt alle barn i lavinntektsgruppen, der vi antar at de reelle økonomiske ressursene er større enn det de registrerte inntektene viser. Som tidligere omtalt gjelder dette for barn i husholdninger med svært lave eller negative inntekter som følge av underskudd i næring eller tap ved salg av aksjer eller eiendom, barn i husholdninger med finansformue over en viss størrelse, og barn i studenthusholdninger.³ Dersom en utelater disse barna blir antallet i lavinntektsgruppen redusert, noe som fører til at også kostnadene som kreves for løfte inntektsnivået opp til lavinntektsgrensen blir en del lavere.

Avslutning

Formålet med artikkelen har vært å vise hvilke summer som kreves for å eliminere lavinntekt blant barnefamilier, når en benytter en relativ tilnærming til definisjonen av lavinntekt. Ut i fra resultatene fra beregningene kan vi konkludere at det er relativt små inntektsoverføringer som skal til for å løfte alle barn over den strengeste definisjonen av lavinntekt. Settes lavinntektsgrensen til et høyere nivå øker rimeligvis de beregnede kostnadene, men likevel ikke noe særlig høyere enn de kostnadene som har gått med til å finansiere flere av de nye sosialpolitiske reformene på slutten av 1990-tallet. Dersom for eksempel alle barnefamilier som befinner seg i bunnen av inntektsfordelingen fikk tilført et beløp på lik linje med de utgiftene som har gått med til å finansiere henholdsvis hevingen av minstepensjonen eller innføring av kontantstøtten⁴, vil konsekvensen trolig vært at en ikke ville finne noen barn med lavere økonomisk levestandard enn 60 prosent av det generelle inntektsnivået i befolkningen.

3 Rent konkret har vi utelatt fra beregningene alle personer i husholdninger som enten har (a) et så stort underskudd i næring at inntekt etter skatt er mindre eller lik null, (b) har et realisasjonstap større enn 50 000 kroner pr. forbruksenhet samtidig som yrkesinntekten overstiger 50 prosent av medianinntekten, (c) har en bruttofinanskapital pr. forbruksenhet større enn 50 000 kroner eller (d) har en hovedperson som ikke er yrkestilnyttet/pensjonist og som mottar studielån.

4 Merutgiftene som følge av at minstepensjonen økte med 12 000 kroner pr. år i 1998 ble beregnet til å koste ca. 3 milliarder kroner (Fredriksen, 1998). Sum utbetalt kontantstøtte utgjorde i 1999 2,3 milliarder kroner (Statistisk sentralbyrå, 2001).

Referanser

- Aaberge, R, A. S. Andersen og T. Wennemo (1996): Er årlig lavinntekt et godt mål for fattigdom? Lavinntekt i Norge 1979-1993, i *Økonomiske analyser*, Nr. 8, Statistisk sentralbyrå.
- Bradbury, B. og M. Jäntti (1999): Child Poverty across Industrialized Nations, *Innocenti Occasional Papers*, Economic and Social Policy Series no. 71. Firenze. Italia.
- Bradshaw, J. (2000): Measurement of absolute poverty, Paper Prepared for Eurostat's Working Party on Social Exclusion and Poverty, 3-4 April 2000, Luxembourg.
- Dalaker, J (1999): *Poverty in the United States: 1998*. Current Population Reports, Series P60-207. US Census Bureau. Washington D.C.
- Epland, J. (2001): Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling, årsaker, *Rapporter 2001/9*, Statistisk sentralbyrå.
- Eurostat (1998): Recommendations from the Task Force on Social Exclusion and Poverty, Luxembourg.
- Forssén K. (1998): Child Poverty and Family Policy in OECD Countries, *Luxembourg Income Study Working Paper* No. 178, Luxembourg.
- Fredriksen, D. (1998): Minstepensjon, særtilllegg og regulering av grunnbeløpet, *Økonomiske analyser*, nr. 3/98, Statistisk sentralbyrå.
- NOU (1996:13): *Offentlige overføringer til barnefamilie*, Barne- og familiedepartementet.
- OECD (1999): Trends in income distribution and poverty in the OECD area, Working Party on Social Policy, 21st and 22nd October 1999. Paris.
- OECD (2001): When Money is Tight: Poverty Dynamics in OECD Countries, Chapter 2 in *OECD Employment Outlook*, June 2001. Paris.
- Piachaud, D. & H. Sutherland (2000): How Effective is the British Government's Attempt to Reduce Child Poverty? *Innocenti Working Papers*, No. 77. Firenze. Italia.
- Statistisk sentralbyrå (2000): *Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger 1986-1996*. NOS, C 581.
- Statistisk sentralbyrå (2001): Barnefamilienes inntekter øker mest i Oslo, Dagens statistikk, friggitt 22. juni, 2001, Statistisk sentralbyrå.
- UNICEF (2000): A Table League of Child Poverty in Rich Nations, *Innocenti Report Card* No. 1. June 2000, Innocenti Research Centre. Firenze Italia.
- Vleminckx, K. & T. M. Smeeding (red) (2001): *Child Well-Being, Child Poverty and Child Policy in Modern Nations. What Do We Know?* The Policy Press, Bristol.